

Saap. 2 9. 07. 2005

 Dnro
Käsitt.

HANKKEEN LOPPURAPORTTI

 Liite kehittämishankkeen maksamis-
lomakkeeseen 316_03

 EUROOPAN YHTEISÖ
Euroopan maatalouden ohjaus-
ja tukirahasto

 Pohjois-Pohjanmaan
Työvoima- ja elinkeinokeskus

Hankkeen nimi		Hankkeen numero	
Maalaismaisema		1247	
Hankkeen diaarinumero			
2926/3510-2000			
Hankkeen toteuttaja		Yhteyshenkilö	
Pyhäjärven kaupunki		Jouni Hoffrén	
Lähiosoite		Puhelin	Fax
PL 15		050-432 0945	
Postinumero	Postitoimipaikka	Sähköposti	
86801	Pyhäsalmi	jouni.hoffren@kuopio.fi	

Hankkeen toteutusaika	01.05.2002-30.04.2005
-----------------------	-----------------------

Ohjelma	
Alma	
Tavoite 1	x

1. HANKKEEN HENKILÖT (hankkeessa mukana olleet)

Nimi	Tehtävänimike ja vastuualue
Pekka Laajalahti	hankevetäjä
Jouni Hoffrén	hankevetäjä
Marjut Remes	maisemasuunnittelija (ostopalvelu)
Virpi Mustola	maisemasuunnittelija (ostopalvelu)

2. HANKKEEN OHJAUSRYHMÄ

Puheenjohtaja sihteeri ja jäsenet	Organisaatio
Puh.joht. Lasse Kivinen	Haapajärven kaupunki
Varapuh.joht. Pasi Liikanen	Reisjärven kunta
Riitta Hokkanen	Kärsämäen kunta
Jussi Savela	Nivalan kaupunki
Tuula Vesämäki	Pyhäjärven kaupunki
Minna Kyllönen	Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus
Kaisa Uusioja	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Liisa Ranto-Oikari	Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Sihteeri / hankkeen vetäjä	Pekka Laajalahti
Sihteeri / hankkeen vetäjä	Jouni Hoffrén

3. HANKKEEN YHTEISTYÖTAHOT

Nivala-Haapajärvi Seutukunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, Tuottajayhdistykset,
Oulun Maaseutokeskus, Nivala-Haapajärven seutukunnan työvoimatoimisto, Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pyhäjärven 4-H yhdistys, Pohjanmaan Maaseutuyhdistys ry, Kylävalakiat hanke, Atrain hanke,
Vanhat rakennukset hanke, kärrynpyörä hanke

4. SAAVUTETUT TAVOITTEET SUHTEESSA HANKESUUNNITELMAAN

(Toteumatiedot tukipäättöksessä vahvistetuista indikaattoreista esitetään indikaattorilomakkeella. Muut lisäselvitykset erillisillä liitteillä)

Hankeen päätavoitteeksi asetettu maatilojen ja maalaismaisemien ympäristönhoidon parantaminen sekä rakennusten kunnostaminen valta- ja kyläteiden varsilla esimerkkikohteissa saavutettiin hyvin.

Alueen vetovoimaisuuden parantamiseksi suunnitellut toimenpiteet toteutuivat. Kuvaa elävästä ja aktiivisesta maaseudusta luotiin esimerkkikohteissa suoritetuin maisemanhoitotoimin sekä tiedotusvälineiden (lehdistö, radio) välityksellä tahtuneen elinmpäristön viihtyisyyden lisäämistä käsittelevän uutisoinnin ja informaation jakamisen avulla.

Asukkaiden oman ympäristönsä merkityksen tiedostaminen, jolloin omatoiminen ympäristön parantaminen lisääntyy. Kyläilloissa asiasta kertomalla ja neuvontakäynneillä opastamalla onnistuttiin lisäämään ihmisten mielenkiintoa oman ympäristönsä hoitoon.

Työllistäminen hankkeen aikana onnistui hyvin. Hankkeen aikana työllistyi hankevetäjä ja kaksi henkilöä ostopalveluita tarjonneessa yrityksessä. Lisäksi hankkeen aikana työllistettiin kaikkiaan noin 20 pitkäaikaistyötöntä erilaisiin rakennusten kunnostamis- ja maisemanhoitotöihin.

Talkooperinteen elvyttäminen kylillä. Yhteistyössä kyläyhdistysten ja muiden kehittämishankeiden kanssa järjestettiin talkoita.

Nuorten ja lasten paikallisen ympäristötietoisuuden parantamiseksi laadittiin maisemahoitoa käsittelevä opetuspaketti.

Alueen omaleimaisen ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden esiin nostaminen. Tämä tavoite saavutettiin toteutettujen rakennusten kunnostus- ja maisemahoitotöiden sekä niiden toteuttamiseksi laadittujen suunnitelmien avulla.

5. KESKEINEN TOIMINTA HANKKEEN TOTEUTUSAIKANA (lisäselvitykset erillisellä liitteellä)

Informaation jakaminen ja koulutuksen lisääminen. Hankkeesta ja sen keskeisistä tavoitteista kerrottiin tiedotusvälineissä. Tiedotusvälineet olivat kiinnostuneita aiheesta ja hankkeesta siihen sisältyvistä toimenpiteistä oli useita juttuja lehdissä ja radiossa. Maisemanhoitoa, rakennusten kunnostusta ja ympäristönhoitoa käsittelevää informaatiota välitettiin kyläilloissa, laadituissa oppaissa ja suunnitelmissa, eri tilaisuuksissa (esim. MTK kevätkokoukset ja toisten kehittämishankkeiden tilaisuudet) käytetyissä puheenvuoroissa sekä suorien yhteydenottojen kautta. Lisäksi opastettiin maisemanhoitoa ja rakennusten kunnostusta edistävien erilaisten avustuskanavien hyödyntämiseen. Esimerkkikohteissa suoritettujen maisemanhoitotoimien kautta.

Maastokartoitus ja suunnitelmien laatiminen. Koko hankealueen merkittävimmillä kyläalueilla suoritettiin maastokartoitus alueen nykytilasta, jonka pohjalta laadittiin 13 kylälle kyläkohtainen maisemanhoitosuosituksia sekä yleisesti maisemanhoitoa käsittelevä opas. Lisäksi laadittiin tilakohtaisia pihasuunnitelmia, rakennusten kunnostussuunnitelmia ja maatalouden ympäristötuen erityistukihakemuksiin liittyviä suunnitelmia.

Neuvontakäynnit. Etenkin laaditut kyläkohtaiset maisemanhoitosuositukset innoitti kyläläisiä kysymään tarkempia neuvoja oman pihapiirin maisemanhoitoon, rakennusten kunnostamiseen ja erilaisten avustuskanavien hyödyntämiseen. Neuvontakäyntejä tehtiin myös kyliin, joille kyläkohtaista maisemanhoito-opasta ei laadittu.

Työavun järjestäminen ja työllisyyden parantaminen. Työavun järjestäminen oli keskeinen osa hanketta. Työavulle, etenkin rakennusten kunnostamiseen oli suuri kysyntä. Suuren kysynnän ja rajoitetun työvoimatarjonnan vuoksi kaikille työapua pyytäneille sitä ei pystytty järjestämään.

Kyläläisten aktivoiminen omatoimiseen ympäristönhoitoon. Keskeisessä asemassa kyläläisten aktivoinnissa oli järjestetyt 24 kyläiltaa, joihin osallistui kaikkiaan yli 330 ihmistä.

Esimerkkikohteiden kunnostaminen oli näkyvin osa hankkeen toimintaa. Esimerkkikohteita kunnostettiin talkoilta, työavun turvin sekä maanomistajien omasta toimesta. Maisemanhoito- ja rakennusten kunnostustyöt keskeytyivät lumettomaan aikaan, keväästä syksyyn. Usein saman tilan alueelta käsiteltiin useita kohteita. Tyypillinen kunnostettu rakennus oli aitta ja tavanomainen maisemanhoitotoimenpide oli umpeenkasvavan alueen puuston ja pensaiden raivaus.

6. SAAVUTETUT TULOKSET JA VAIKUTUKSET HANKKEEN AIKANA

(Loppuarvio hankkeen ympäristövaikutuksista ja sosiaalisista vaikutuksista esitetään indikaattorilomakkeella. Lisäselvitykset erillisellä liitteellä)

Hanke edisti alueen elinvoimaisena säilymistä ja kehittymistä. Hankkeen aikana toteutetuilla esimerkkikohteiden maisemanhoitoimenpiteillä vahvistettiin alueesta syntyvää positiivista mielikuvaa.

Elinvoimaisen maaseudun säilymisen edellytyksenä on siellä harjoitettavien elinkeinojen kannattavuuden turvaaminen. Hankkeen avulla pystyttiin vaikuttamaan maatalouden harjoittamisen parempaan kannattavuuteen. Joutomaana olleita alueita saatettiin laidunkäyttöön ja maatalouden ympäristötukijärjestelmän piiriin. Kaunis, hyvin hoidettu ja viihtyisä maaseutu on houkutteleva ja edistää siten myös maatilamatkailun harjoittamista.

Hankkeen kautta pystyttiin työllistämään rakennusten kunnostus- ja maisemanhoitotehtäviin maaseudulla asuvia ihmisiä. Myös uusien työtilaisuuksien syntymiselle on mahdollisuudet olemassa. Hankkeen aikana ilmeni selvä tarve ammattitaitoisista korjausrakentajista. Ilmenneen kysynnän perusteella olisi muutamalla osaavalla tekijällä hyvä mahdollisuus työllistää itsensä.

Työllistymismahdollisuutta lisää kertyneen työkokemuksen lisäksi myös työntekijöille työtehtäviin annettu koulutus. Kyläilloissa yli 330:lle maanomistajalle ja alueen asukkaalle suunnattu koulutus puolestaan edisti omatoimisen maiseman- ja ympäristönhoitoon. Järjestetyt kyläilla toimivat ajatuksia herättäneenä tilaisuutena, ja usein muutama päivä tilaisuuden jälkeen otettiin yhteyttä ja haluttiin lisää aihetta koskevaa tietoa. Kynnys omatoimiseen ympäristönhoitoon madaltui kun alueen asukkaat saivat siihen opastusta ja valmiiksi laadittuja suunnitelmia.

Keskeisimmässä asemassa laadituista suunnitelmista oli kylille luovutetut 13 maisemanhoitosuunnitelmaa, jotka ovat vapaasti kaikkien luettavissa. Nuo suunnitelmat ovat hyödynnettävissä jatkossakin ja niiden perusteella useaan kohteeseen haluttiin tarkempia suunnitelmia joko rakennusten kunnostamiseksi, pihapiirin siistimiseksi sekä erityistukihakemuksen liitteeksi. Erityistukihakemuksen jättämisen esteenä on usein ollut epätietoisuus siitä onko ajateltu erityistukikohde tukikelpoinen ja hakemukseen kuuluvan suunnitelman puuttuminen. Vanhojen rakennusten kunnostamiseen liittyvät suunnitelmat puolestaan vaativat usein sellaista ammattitaitoa jota rakennuksen omistajalla ei ole. Hankkeessa laaditut 11 erityistukisuunnitelmaa ja 15 rakennusten kunnostussuunnitelmaa toimii onnistuneen maisemanhoitotoimen ja rakennuksen kunnostuksen lähtökohtana. Osa rakennusten kunnostamisista tapahtui jo hankeaikana. Laadittujen erityistukisuunnitelmien ensisijainen vaikutus oli saada kohteet tuen piiriin. Tämän jälkeen, riippuen kohteesta, turvata olemassa olevan maisemanhoidon säilyminen tai saattaa se alkuun. Pihasuunnitelmia laadittiin tapauskohtaisesti tarpeen mukaisiksi. Keskeisenä ajatuksena niissä oli tarjota ideoita pihapiiriin viihtyisyyden parantamiseksi.

Toteutetut rakennusten kunnostukset ja maisemanhoitotoimet olivat näkyvin osa hanketta. Kunnostettuja rakennuksia oli yli 60 ja maisemanhoitokohteita ainakin kaksinkertainen määrä. Tarkkaa toteutettujen kohteiden lukumäärää on vaikea sanoa, koska paljon kohteita toteutettiin omatoimisesti, eikä niistä välittynyt tietoa hankkeelle. Sen lisäksi, että kunnostus ja hoitotoimenpiteet vaikuttivat positiivisesti alueesta syntyvään mielikuvaan oli niillä merkitystä kulttuuriympäristön vaalimisessa ja luonnon monimuotoisuuden edistämisessä. Usean kunnostetun rakennuksen kohdalla oli käsillä viimeiset hetket, jos rakennusta ei nyt olisi kunnostettu olisi se muutamassa vuodessa rapistunut korjauskelvottomaksi. Nyt rakennukset säilyvät jälleen kymmeniä vuosia esimerkkeinä vanhasta rakennusperinteestä ja täydentämässä alueen kulttuurimaisemaa. Maataloudessa tapahtuneen rakennemuutoksen vuoksi perinteisen maatalouden synnyttämät ja muovaamat maisemat ja biotoopit ovat harvinaistuneet ja niiden olemassolo uhanalaistunut. Maisemanhoitotoimin on näitä kohteita pystyttiin säilyttämään ja palauttamaan. Myös syntymään päässeitä maisemahäiriöitä poistettiin. Tällaisia oli esimerkiksi korjauskelvottomien rakennusten purkamiset ja pihaille kertyneiden romujen vieminen kaatopaikalle ja romumetallin keräykseen.

Yleinen kiinnostus oman elinympäristön ympäristönhoitoon kasvoi hankkeen aikana. Toteutetut toimenpiteet synnytti "ketjureaktion" kun nähtiin naapurissa tehdyn toimia ympäristön hoitamiseksi tartuttiin myös seuraavassa talossa raivaussahaan tai vasaraan.

7. OHJAUSRYHMÄN ARVIO HANKKEEN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA (lisäselvitykset erillisellä liitteellä)

8. HANKKEEN SYNNYTTÄMÄT JATKOTOIMENPITEET (lisäselvitykset erillisellä liitteellä)

9. HANKKEEN AIKANA TUOTETTU MATERIAALI esim. julkaisut, esitteet (lisäselvitykset erillisellä liitteellä)

Hankkeen yleisesite
Kyläkohtaiset maisemanhoitosuositukset, 13 kpl, pihasuunnitelmat 18 kpl.
Opetuspaketti kouluille ja internettiin
Maatalouden ympäristötuen erityistukisuunnitelmat 11 kpl, rakennusten kunnostussuunnitelmat 15 kpl
Seminaariaineistoa
Esitteet tiedotusvälineille

10. ESIIN TULLEET ONGELMAT HANKKEEN TOTEUTTAMISESSA (lisäselvitykset erillisellä liitteellä)

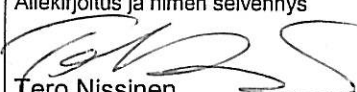

Sopivan työvoiman löytyminen erityisesti rakennusten kunnostustehtäviin.
--

11. HANKKEEN TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET HANKKEEN AIKANA

Kustannuslaji	Euroa
Palkat ja sivukulut	92,393.70 ✓
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	208,045.95 ✓
Matkakulut	6,610.94 ✓
Muut kustannukset, vuokrat	4,370.55 ✓
Muut kustannukset, toimistokulut	3,750.24 ✓
Muut kustannukset, muut kulut	7,653.83 ✓
Vastikkeettomat suoritukset hankkeen hyväksi	32,827.85
Bruttomenot yhteensä	355,653.06
Tulot (vähennetään)	
Nettomenot yhteensä	355,653.06

12. HANKKEEN AIKANA TOTEUTUNUT RAHOITUS YHTEENSÄ

Rahoittajan nimi	EU	Valtio	Kunnat	Yksityinen	Muu rahoitus	Oma rahoitus	Yhteensä
TE-keskus	126,144.08	98,114.86					
Seutukunta			35,564.00 ✓				
Yksit./raha				7,421.50 ✓			
Yksit./vastik.hank.				32,827.85			

Paikka ja aika	Allekirjoitus ja nimen selvennys
Pyhäjärvi 25.07.2005	 Tero Nissinen kaupungin johtaja
	 Aki Viitasaari hallintojohtaja

LIITTEET _____ kpl